

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2014

Het roze potlood mag weer uit de kast

OVER EEN MAAND GAAT NEDERLAND WEER NAAR DE STEMBUS. OP WOENSDAG 19 MAART KIEST ONS LAND TIJDENS DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN ZIJN LOKALE BESTUURDERS. IN DE AANLOOP NAAR DE STEMBUSGANG KIJKEN WE WELKE LHBT-ONDERWERPEN EEN ROL SPELEN OP GEMEENTELIJK NIVEAU. DE DEUR STAAT OVERAL WAGENWIJD OPEN, DE CAMPAGNE IS IMMERS BEGONNEN. "DE POLITIEK IS ONZE BONDGENOOT," KLINT HET HOOPVOL VANUIT DE LOKALE COC'S. "MAAR WE MOETEN NIET ACHTEROVER LEUNEN," VINDT OOK DE POLITIEK.

TEKST: PETER SCHOUTEN EN SANDRIEN NANNINGA

G

emeenteraadsverkiezingen. Op het eerste oog misschien minder spannend dan de nationale variant. Al zijn gemeenteraadsleden het daar natuurlijk niet mee eens. We kunnen echt iets doen voor onze kiezers, klinkt het steevast. Parkeerbeleid, ondernemersklimaat, meer groen in de stad. Zomaar een greep uit de onderwerpen die in een gemiddelde gemeente de nodige aandacht krijgen richting 19 maart. Maar wat speelt er voor de roze kiezer eigenlijk? Wat willen politieke partijen als het gaat om LHBT-beleid in hun gemeente? En wat doen gemeenteraadsleden voor deze groep?

Sinds 1 januari kent Nederland 403 gemeenten. Dertig jaar geleden waren dat er nog bijna achthonderd. Ondanks deze enorme daling is het onmogelijk op te sommen wat er op LHBT-gebied in alle gemeenten speelt, laat staan om een compleet overzicht te geven van alle politieke partijen en hun lokale standpunten op dit vlak. Aan de hand van gesprekken met betrokkenen in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag kunnen wel bepaalde ontwikkelingen worden geduid. Uit deze rondgang blijkt dat LHBT-beleid en homo-emancipatie geen hete hangijzers zijn voor veel politieke partijen en gemeenteraden. Sommige partijen hebben er een speciale paragraaf in hun verkiezingsprogramma aan gewijd. Veel gemeenten voeren LHBT-beleid onder de brede paraplu van emancipatie. Gevraagd naar actuele roze thema's, geeft eigenlijk iedereen dezelfde vier antwoorden: veiligheid, voorlichting, ouderen en sport. Elke gemeente heeft natuurlijk wel andere accenten en aanpak. Sommige gemeenten doen meer dan andere. "Dat heeft te maken met de betrok-

kenheid van de bestuurders en ambtenaren in kwestie, maar ook in hoeverre de belangenbehartigers verbonden zijn met de gemeente," zegt Juul van Hoof. Zij is senior adviseur LHBT-beleid bij Movisie; een kennisinstituut dat momenteel 41 gemeenten, de zogenaamde koplopergemeenten, ondersteunt en adviseert bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid dat inclusief is voor LHBT-burgers. Opvallend is dat het thema vaak vooral wordt opgepakt door gemeenteraadsleden uit de doelgroep zelf. "Dat zou niet zo moeten zijn," vindt Van Hoof. "Beleid voor zeehonden wordt ook niet door zeehonden gemaakt. Het is natuurlijk wel een extra motivatie voor een bestuurder als hij tot de LHBT-groep behoort, maar gelukkig zijn er ook genoeg hetero's bij betrokken."

LHBT-beleid is misschien dan geen *big deal*, toch is het aantal kiezers uit die groep aanzienlijk. "Zo'n zes procent van de Nederlandse bevolking behoort tot die doelgroep. Dus dat het geen onderwerp is, is opvallend," zegt Van Hoof. "Tijdens gemeenteraadsverkiezingen is er altijd meer aandacht voor landelijke thema's. En momenteel praten politici vanwege de grote onderlinge verschillen wel graag over de aanstaande decentralisatie." Vanaf 2015 krijgen gemeenten extra taken op het gebied van jeugdzorg, werk en inkomen en zorg voor langdurig zieken en ouderen. En dat terwijl ze te maken krijgen met extra bezuinigingen. Wat de gevolgen hiervan voor LHBT-beleid zijn, vindt Van Hoof moeilijk in te schatten. "De zorg komt dichtbij de burger, maar aan het anders inrichten ervan zitten ook haken en ogen. Er zijn groepen mensen, waaronder LHBT, met extra aandachtspunten." Ook de drie grote steden weten nog niet wat de uitwerking van de decentralisatie zal zijn. Ze verwachten geen grote problemen, maar waarschuwen voor de kwetsbare positie van roze ouderen.

Van Hoof heeft een aantal duidelijke adviezen voor gemeenten om beleid 'inclusiever' te maken. "Kijk bij aanbestedingen met organisaties naar hun roze vriendelijkheid. Houd de lijntjes met de politie kort en blijf met ze in gesprek. Treed in overleg met scholen over voorlichting. En zorg ervoor

dat in nota's waarin diversiteit benoemd wordt, het niet alleen over culturele, maar ook over seksuele diversiteit gaat."

Amsterdam

Gay Capital of the world. Dat wil Amsterdam zijn. Dus wil de stad niet alleen nationaal uitstralen dat het normaal is om homoseksueel te zijn, maar zich ook internationaal profileren als dé homovriendelijke bestemming. "De stad als nationale en internationale hoeder van homovriendelijke waarden," zo verwoordt PvdA-kandidaat raadslid Dennis Boutkan het. Die zichtbare aanwezigheid in de publieke ruimte zal ook de komende jaren inzet blijven. Als het aan VVD-raadslid Stefan de Bruijn ligt, krijgt het *I Amsterdam*-logo tijdens LHBT-evenementen de herkenbare regenboogkleuren. Bovendien heeft de gemeente het voor elkaar gekregen om Europride in 2016 naar Amsterdam te halen, komt er in 2015 waarschijnlijk een aidsmonument en schroomt de gemeente niet om stelling te nemen tegen de schending van homorechten in andere landen, zoals Rusland. Burgemeester Van der Laan zet zich daar met liefde prominent voor in. Hij had geen tijd om president Poetin vorig jaar te ontvangen en de stad hees die dag demonstratief de regenboogvlag.

Onze hoofdstad kent al sinds 1982 beleid op het gebied van homo-emancipatie. Dat het onderwerp aandacht verdient, is geen vraag, maar een feit voor politiek Amsterdam. "We zijn het zó eens, het onderwerp komt steeds minder frequent terug in de raad," aldus De Bruijn. Dat homobeleid zo ingebakken is in de Amsterdamse politiek blijkt ook uit het feit dat drie van de vier raadsleden met deze portefeuille van coalitiepartijen VVD, PvdA, GroenLinks en D66 zelf niet tot de doelgroep behoren. In veel andere gemeenten is dit vaak wel het geval. De diverse stadsdelen hebben bovendien eigen LHBT-nota's.

COC Amsterdam-voorzitter Jan van Asch stelt dat vrijwel alle partijen in Amsterdam een roze agenda hebben. De meeste partijen besteden in een aparte paragraaf in hun verkiezingsprogramma's aandacht aan tolerantie ten aanzien van LHBT-ers, waarbij veiligheid centraal staat. D66,

“IN ROTTERDAM ZIJN ER NIET VEEL VERSCHILLENDE MENINGEN. HET IS EEN HEEL POLITIEK CORRECT EN SYMPATHIEK ONDERWERP, DE POLITIEK IS ECHT ONZE BONDGENOOT”

GroenLinks en de PvdA hebben het op meerdere plekken in hun programma's verweven, "omdat dat meer verplichtingen schept," aldus PvdA'er Boutkan. "En er zijn zoveel haakjes om nog meer te doen: leefbaarheid in de wijk, integratie en veiligheid bijvoorbeeld." Het CDA niet, die ziet het als onderdeel van regulier beleid. Ook de VVD noemt homo-emancipatie niet expliciet in het verkiezingsprogramma. Opmerkelijk, vindt Boutkan. "Met bijna 45.000 LHBT-ers in de stad, kun je daar niet omheen." Werk en economie zijn voor de VVD, traditiege-

"Subsidies nemen af, maar de politiek blijft een bondgenoot en ons steunen," aldus Van Asch. Er komen wel steeds meer particuliere initiatieven die allemaal iets aan subsidie krijgen. "Het beleid wordt steeds diverser," zegt Van Asch, "maar het moet geen los zand worden. Let op die duurzaamheid. Het COC heeft zelf staddeelcoördinatoren ingezet die verbindingen moeten leggen tussen al die initiatieven." Verder blijft veiligheid een punt van continue zorg en aandacht. Zowel voor de politiek als voor het COC, dat onlangs

trouw, de belangrijkste thema's. Veiligheid staat daarbij op twee. Hoewel niet specifiek genoemd, valt daar wat De Bruijn betreft ook de veiligheid van LHBT-ers onder. Hij belooft zich daar zelf in elk geval hard te voor blijven maken. En ook voorlichting is - De Bruijn staat zelf geregeld ook voor de klas - voor hem een belangrijk aandachtspunt. "Hoe jonger we daarmee beginnen, hoe beter. Op basisscholen reageren kinderen ontzettend relaxt en geïnteresseerd." De PvdA vindt de verplichtstelling van voorlichting op scholen nog onvoldoende. Boutkan: "Scholen moeten incidenten gaan registreren en bijhouden. Wethouders moeten meer met scholen in gesprek hoe zij een veilig klimaat kunnen creëren."

De Amsterdamse verkiezingscampagne richt zich op werk, woningnood en onderwijs. Een van de grootste uitdagingen voor homo-emancipatie in de stad is het dalende budget vanuit de gemeente.

samen met de Universiteit van Amsterdam een onderzoek is gestart naar het veiligheidsgevoel van LHBT-ers: het AmsterdamPinkPanel. "Met de resultaten kunnen wij weer naar de beleidsmakers stappen, maar hopelijk is dat niet nodig," zegt Van Asch. Ook om de uitgebreide uitgaansscène kan Amsterdam niet heen. "Amsterdam is altijd voorloper geweest, maar veel gay jongeren gaan tegenwoordig naar feesten op locatie. De Regulierdwarsstraat kan wel een impuls gebruiken," vindt De Bruijn. Het COC wil daarnaast graag contacten leggen met voetbalclub Ajax. Al anderhalf jaar probeert het COC tevergeefs dit 'bolwerk' binnen te komen. Een actieve betrokkenheid naar voorbeeld van ADO Den Haag, waarbij dwarsverbanden worden gelegd door de maatschappij heen en voetballers worden ingezet voor de klas, lijkt echter nog ver weg.

Rotterdam

Stad van stoere mannen en vrouwen. Mouwen opstropen en gáán, is hier het devies. Dat klinkt ook door in gesprekken met wethouder Korrie Louwes (D66), het COC, kenniscentrum Rotterdam V en homo-ambassadeur Mark Harbers (VVD). "Onze stad heeft een heel ander karakter dan bijvoorbeeld Amsterdam. Rotterdamse homo's voelen zich waarschijnlijk meer Rotterdammer dan homo," denken ze.

Leefbaar Rotterdam werd in 2010 nét niet de grootste partij van de stad, het scheelde een haartje. De kiescommissie bepaalde dat de PvdA de grootste werd. Dit jaar maakt ook Leefbaar Rotterdam geen woorden vuil aan LHBT-beleid in zijn programma. Desgevraagd antwoordt de voorlichter: "Geen idee waarom we geen beleid hebben. Soms is het gewoon een kwestie van wel of niet erin zetten. Volgens mij zorgen homo's ook niet voor problemen." PvdA, D66, VVD en CDA vormen het huidige gemeentebestuur van de havenstad. "Een progressieve coalitie," zegt Mark Harbers, oud-wethouder van Rotterdam. Harbers is Tweede Kamerlid voor de VVD en sinds 2010 als homo-ambassadeur actief in zijn Rotterdam. Voor hem zijn veiligheid en voorlichting de belangrijkste actuele LHBT-onderwerpen. Aan dat laatste draagt hij als

VERDER IN HET LAND

Natuurlijk spelen er in de andere regio's en gemeenten van Nederland ook tal van onderwerpen. Zo lag oud-burgemeester Aleid Wolfsen (PvdA) van Utrecht de afgelopen jaren in zijn gemeenteraad flink onder vuur vanwege een weggepest homostel in de wijk Leidsche Rijn. Eenzelfde soort zaak speelt sinds kort in Assen waar twee vrouwen worden gepest en de politiek zich er nu ook in mengt. In Lochem staat homo-boer Willem Beekman (van Boer zoekt Vrouw) nummer drie op de kandidatenlijst van GroenLinks. In Limburg voeren slechts vier van de 33 gemeenten (Venlo, Maastricht, Heerlen en Sittard-Geleen) lokaal LHBT-beleid. Stichting Roze Limburg motiveert gemeenten en politieke partijen nu om homo-emancipatie in hun beleid en programma op te nemen. Op het gebied van voorlichting op scholen valt Limburg in positieve zin op. De provincie kent de grootste Gay-Straight-Alliance van ons land en draagt op die manier bij aan een veiliger schoolklimaat. Uit onderzoek in Westland, een van de 41 koplopergemeenten, bleek dat roze inwoners zich relatief onveilig voelden. In reactie daarop schreven pastoors en dominees in de gemeente een open brief waarin zij benadrukten dat iedereen bij hun welkom is. Zwolle en Dronten kennen allebei twee jonge roze gemeenteraadsleden die ook nu weer op de lijst staan: Thom van Campen (VVD, 23) en Kevin Mol (GroenLinks, 25). Mol: "Ik hoop toch vooral dat homoseksuele kiezers zich realiseren dat ze tot een minderheid behoren die graag gehoord en gerespecteerd wil worden, en dat er zo méér minderheden zijn. De PVV is weliswaar pro-homo, maar gaat respectloos om met bijvoorbeeld allochtonen en moslims. Daarop stemmen vind ik erg hypocriet."

Op www.gayvote.nl is veel informatie beschikbaar over verschillende roze standpunten en kandidaten.

een van de zes ambassadeurs actief bij. "De gemeente kwam bij veel scholen niet binnen. Toen zijn wij als homo-ambassadeurs in het leven geroepen. Niet om scholen te veroordelen, maar om ze tips te geven over hoe voorlichting te organiseren. Voordat wij überhaupt langskwamen, bleek een telefoontje al genoeg geweest om het een en ander in gang te zetten."

Momenteel richten de ambassadeurs zich op de sport. "Ik hoop dat sportclubs homoseksualiteit uiteindelijk als iets normaal gaan zien en het bespreekbaar maken. Dat trainers niet met hun mond vol tanden staan als iemand uit de kast wil komen." Als Korrie Louwes een nieuwe termijn krijgt als wethouder Arbeidsmarkt, Hoger Onderwijs, Innovatie en Participatie wil ook zij meer doen met sport. "Dat is nu nog zo'n heilig huisje. Daar zou ik heel graag de schijnwerpers op willen zetten."

Een van de belangrijkste resultaten uit haar wethouderschap vindt Louwes het sterke roze netwerk dat in Rotterdam is opgezet. "Er was een enorme historische versplintering, niets was verbindend. Ik heb vanaf het begin gezegd: wat kunnen we samen beter maken? Mijn permanente oproep was en is: ik wil best een handje helpen, maar begin vooral vast zelf. Dat is gebeurd. Twee organisaties werken nu bijvoorbeeld samen aan een groot roze event in de stad. Men gunt elkaar weer dingen."

Louwes vertelt dat LHBT-onderwerpen de afgelopen jaren eigenlijk nauwelijks aan bod kwamen in de gemeenteraad. "Iedereen vindt het belangrijk, dus vaak hoefde een onderwerp niet eens meer naar de raad, omdat we er al uit waren." Natuurlijk zijn er wel *hot topics*. De voorlichting op scholen bijvoorbeeld, zegt COC-voorzitter Martin Frank. "Als we iets van de politiek zouden willen, is het hulp om makkelijker binnen te komen op scholen. De wethouder mag scholen best ter verantwoording roepen – voorlichting is immers verplicht." Maar ook voorlichting aan leraren blijkt nodig, vertelt Marijke Gerritsma, directeur van kenniscentrum Rotterdam V. "Jongeren komen steeds eerder uit de kast en eisen hun plek op school op. Zij willen dat leraren een Paarse Vrijdag organiseren. Docenten reageren dan nog wat huiverig en vragen ons hoe dat te faciliteren. Wij trainen hen daarin."

In de havenstad heeft het COC niet, zoals in Den Haag en Amsterdam, een eigen verkiezingsprogramma voor de politieke partijen geschreven. "Door de dialoog die we constant met ze hebben, zijn onze standpunten wel bekend bij de partijen", verklaart Frank. "Bovendien speelt LHBT-beleid geen prominente rol in de verkiezingen. In Rotterdam zijn er niet veel verschillende meningen. Het is een heel politiek correct en sympathiek onderwerp, de politiek in Rotterdam is echt onze bondgenoot."

Daar schuilt ook meteen een gevaar.

"We moeten ervoor waken dat de aandacht niet verslapt vanuit onze – toch wel – comfortabele positie. Het COC moet de politiek ter verantwoording blijven roepen," aldus de belangenvereniging. Daar is de wethouder het roerend mee eens. "Er is zeker nog geen reden tot achteroverleunen. Roze ouderen gaan ook hier terug de kast in. Dat is buitengewoon droevig. En de LHBT-gemeenschap geeft aan zich veilig te voelen, maar schroomt tegelijkertijd om hand in hand te lopen. Dan zijn we er nog lang niet," vindt Louwes.

Op 4 maart organiseert het COC in theater De Gouvernestraat een roze verkiezingsdebat met lijsttrekkers.

Den Haag

Wordt de PVV de grootste partij in Den Haag? Dat is de vraag die de gemoederen daar in aanloop naar 19 maart bezighoudt. Ook thema's als gezondheidszorg, armoedebestrijding, werk en veiligheid domineren de verkiezingscampagne. Homobeleid speelt geen prominente rol in de strijd om de kiezer. Een groot discussiepunt is het evenmin. Niet alle Haagse fracties zetten

zich even actief in om aandacht voor LHBT-ers te vragen. Raadsleden Kim Waanders (D66) en Arjen Lakerveld (VVD) hebben de afgelopen jaren naar eigen zeggen vooral de kar getrokken. Zij stuitten echter zelden tot nooit op verzet. De fracties zijn welwillend, bevestigt ook Susan de Boer namens het COC.

Diverse partijen in Den Haag vragen in hun verkiezingsprogramma's in meer of mindere mate aandacht voor de positie van

In het CDA-verkiezingsprogramma is geen specifieke aandacht voor homo-emancipatie. Opmerkelijk, omdat het CDA de afgelopen periode met Karsten Klein de wethouder voor Emancipatie leverde en raadslid Mitra Rambaran zich persoonlijk hard maakte voor het behoud van de mannenopvang en voorlichting onder de grote groep migranten die de stad rijk is. Zij is door haar partij echter op een onverkiesbare plaats gezet en zegt geen invloed te hebben gehad op de inhoud van het verkie-

Zowel de gemeente als het COC erkent dat zij de komende jaren beter moeten samenwerken met en communiceren over deze ambassadeurs.

Lakerveld denkt dat de stad momenteel een boegbeeld mist à la voormalig VVD-wethouder Citymarketing Frits Huffnagel, die het beleid flink op de kaart heeft gezet. Maar ook zonder een dergelijk boegbeeld zijn er de afgelopen jaren diverse roze initiatieven ontplooid. Zoals het We Are The Hague- en het LesBian-festival, een roze clubavond in de Haagse poptempel Het Paard van Troje en een Roze Boekenweek. Waanders en Lakerveld willen de komende periode ook besluiten over een prominenter plek, zoals het Malieveld, voor het internationale homomonument in Den Haag om 4 mei te herdenken. "Want het is inmiddels een emancipatie-brede herdenking geworden," aldus Lakerveld.

Beeldbepalende evenementen zijn nodig in de stad, vinden de raadsleden. Hoewel ze aangeven te kijken naar *best practices* in steden als Amsterdam en Rotterdam, is Den Haag zelf een mooi voorbeeld op het gebied van sport. Voetbalclub ADO Den Haag zet zich onder de naam 'ADO in de maatschappij' actief in om een veilig en open voetbal-klimaat te creëren door seksuele diversiteit te bespreken met jongeren. De club heeft sinds kort ook een speciale LHBT-fanclub: De roze rêgâhs (reigers op z'n Haags). Omdat ADO volgens de gemeente duidelijk het voortouw neemt binnen het betaald voetbal, won de club vorig jaar de John Blankensteinprijs: de jaarlijkse LHBT-emancipatieprijs van de gemeente. Waanders en Lakerveld juichen die initiatieven vanuit de gemeenschap toe. Waar het beleid vandaan komt maakt niet uit, als het belang ervan maar wordt onderstreept, vinden ze. "Want het is nog lang niet zo breed geaccepteerd als vaak wordt verondersteld en we moeten zeker niet te gemakkelijk denken over de verworvenheden," zegt Lakerveld. De Boer vindt echter dat de politiek zelf meer moet doen. "Er wordt nog wel te veel naar het COC gekeken voor initiatieven en uitvoering van beleid, terwijl het COC op vrijwilligers draait."

Het COC Haaglanden organiseert vanaf 22 februari roze verkiezingsdebatten in zes gemeenten in de regio. ■

“VOORLICHTING MOET EEN ONDERDEEL ZIJN VAN DE BEOORDELING VAN EEN SCHOOL BIJ HET VERSTREKKEN VAN VEILIGHEIDSCERTIFICATEN”

LHBT-ers. PvdA, VVD, GroenLinks en D66 noemen in eenzelfde soort strekking het belang van homo-emancipatie. GroenLinks roept in een uitgebreide paragraaf op tot het actief tegengaan van homo-discriminatie in samenwerking met het COC en Bureau Discriminatiezaken. VVD benadrukt dat zowel gemeente als politie aandacht moet hebben voor homobeleid. D66 hamert in een specifieke paragraaf op de rol van onderwijs bij de brede acceptatie van homoseksualiteit. "Voorlichting moet een onderdeel zijn van de beoordeling van een school bij het verstrekken van veiligheidscertificaten," aldus Waanders.

zingsprogramma van haar partij.

Den Haag heeft pas sinds 2008 officieel beleid op het gebied van homo-acceptatie en -emancipatie. Wethouder Klein integreerde in 2010 de aparte nota over homobeleid in zijn *Emancipatienota 2.0*. Het COC had liever afzonderlijk beleid gehouden. "Dan valt het toch meer op," aldus De Boer. D66 en VVD vinden samenvoeging geen probleem. Ook wees de gemeente een aantal homoambassadeurs aan die maatschappelijke aandacht voor het onderwerp in de stad vragen. De bekendheid van deze ambassadeurs is echter nog niet erg groot.